

DE EERSTE BOETPSALM - PSALM 6

(weergave 1525)

Een Psalm van David, om voor te zingen, op acht snaren.

1. Ach HEERE, straf mij niet in Uw toorn en kastijd mij niet in Uw grimmigheid.

2. HEERE, wees mij genadig, want ik ben zwak.

3. Genees mij, HEERE, want mijn beenderen zijn verschrikt – mijn ziel is zeer verschrikt. Ach U, HEERE, hoe lang?

4. Keer weder, HEERE, en verlos mijn ziel – red mij om Uw goedertierenheid wil.
Want in de dood gedenkt men U niet – wie zal U danken in de hel?

5. Ik ben vermoeid van mijn zuchten – ik doe mijn bed de gehele nacht zwemmen –
ik doorweek mijn legerstede met tranen.

6. Mijn gedaante is vergaan vanwege de toorn, en is oud geworden, want ik word
van alle kanten benauwd.

7. Wijkt van mij, alle werkers der ongerechtigheid, want de HEERE heeft de stem van
mijn wenen gehoord.

8. De HEERE heeft mijn smeken gehoord – de Heere heeft mijn gebed aangenomen.

9. Al mijn vijanden moeten beschaamd en verschrikt worden – zich omkeren en zich
plotseling schamen.

VERS 1

ACH HEERE, STRAF MIJ NIET IN UW TOORN EN KASTIJD MIJ NIET IN UW
GRIMMIGHEID.

Om de inhoud van deze Psalm duidelijk te maken, zijn er wel enkele punten waar we
speciaal op moeten letten.

In de eerste plaats: in alle lijden en tegenspoed moet de mens allereerst tot God de
toevlucht nemen en wat hem ook overkomt, aanzien als door God gezonden en het

uit Zijn hand aannemen. Het mag geen verschil maken of het door de duivel of door mensen veroorzaakt is. De profeet doet hier ook zo. Wel spreekt hij in deze Psalm over zijn lijden, maar hij neemt toch eerst de toevlucht tot God. Het lijden neemt hij niet van hen aan, maar uit de hand van God. Alleen op deze manier toch wordt men geduldig en godvrezend. Wie echter de mensen erop aanziet en het niet uit de hand van God aanvaardt, die wordt ongeduldig en veracht God.

In de tweede plaats: God heeft twee manieren om te straffen. De ene manier is, dat Hij straft in genade, als een vriendelijke Vader en maar voor een tijd. De andere is, dat Hij dat doet in toorn, als een strenge Rechter en dan voor eeuwig. Als God de mens aanraakt, dan is de menselijke natuur zwak en angstig, ze kan eerst niet weten of God haar uit toorn of uit genade aanraakt. En omdat ze vreest voor de toorn begint ze te roepen: 'Ach God, straf mij niet in Uw toorn.' Dat is: laat Uw straf in genade zijn en tijdelijk, wees een Vader en geen Rechter. Zoals ook de heilige Augustinus spreekt: 'Ach God, brand hier maar, hak hier maar, sla hier maar, maar verschoon ons dáár voor Uw rechterstoel.' Hij bidt niet om helemaal ongestraft te blijven, want dat zou immers geen goed teken zijn. Maar hij vraagt om als een kind door Vader gestraft te worden.

In de derde plaats: dat hier in deze Psalm door een zondaar – of eigenlijk door Christus, in naam van een zondaar – gesproken wordt, blijkt wel duidelijk als Hij ook over straf spreekt, want God straft ons niet om onze rechtvaardigheid. Alle heiligen en christenen moeten daarom belijden dat ze zondaren zijn en vrezen voor de rechterstoel van God, want deze Psalm bedoelt alle mensen en zondert niemand uit. Daarom, wee over alle mensen die niet vrezen, hun zonden niet gewaarworden en rustig het ontzaglijke oordeel van God tegemoet gaan, tot Hem, aan Wie toch geen enkel goed werk behagen kan.

VERS 2:

HEERE, WEES MIJ GENADIG, WANT IK BEN ZWAK.

'HEERE, ontferm U over mij,' of: - wees mij genadig. Dat wil zeggen: bewijs mij genade, opdat ik in mijn angst en vrees niet sterf of tot wanhoop verval.

VERS 3:

GENEES MIJ, HEERE, WANT MIJN BEENDEREN ZIJN VERSCHRIKT – MIJN ZIEL IS ZEER VERSCHRIKT. ACH U, HEERE, HOE LANG?

'HEERE, maak mij gezond,' of: - genees mij. Dat wil zeggen: versterk mij, bewijs mij hulp in deze ellende.

‘Want al mijn beenderen zijn verschrikt.’ Dat wil zeggen: al mijn sterkte en kracht zinkt ineen vanwege de vrees voor Uw straf. En omdat nu mijn eigen kracht mij in de steek laat, geef mij toch Uw sterkte.

Hierbij kunnen we opmerken, dat deze Psalm – en die eraan gelijk zijn – nooit volledig verstaan of gebeden wordt, tenzij de mens zijn ellende voor ogen heeft, zoals dat gebeurt bij het sterven en zijn laatste gang uit deze wereld. Zalig zijn zij, die dit al tijdens hun leven ondervinden, want het moet naar de ondergang toe met ieder mens. Wanneer nu de mens op die manier ondergaat en tot niets wordt met al zijn krachten, werken en gehele bestaan, zodat er niets meer dan een ellendige, verdoemde, verlaten zondaar overblijft, dan komt de Goddelijke verlossing en kracht. Het Boek Job beschrijft dit zo: ‘Wanneer u meent dat u verloren bent, dan eerst zult u te voorschijn breken als de Morgenster’ (Job 11:17).*

(*) Luther gebruikte in 1517 niet alleen de Vulgaat maar ook andere Latijnse vertalingen bij de verklaring van de zeven Boetpsalmen. Deze tekstweergave uit 1517 heeft Luther hier weer ongewijzigd opgenomen in de uitgave van 1525

‘En mijn ziel is zeer verschrikt.’ God wil niemand kracht en troost geven, of hij moet daarom bidden uit de grond van zijn hart. Niemand zal echter uit de grond van zijn hart kunnen bidden, als hij zich niet eerst volkomen verschrikt en verlaten voelt. Zolang hem namelijk dít niet overkomt, weet hij niet wat hem mankeert en hij voelt zich veilig door zijn vertrouwen op anderen of doordat hij troost vindt bij zichzelf óf bij andere schepselen. Nu neemt God ook deze troost van hem weg, opdat Hij hem Zijn troost kan aanbieden en schenken. Hij maakt de ziel innig bedroefd en laat haar treuren en vurig naar troost verlangen. Op die manier zijn alle straffen van God in werkelijkheid vriendelijke beschikkingen, om ons te brengen tot een zalige vertroosting. Het maakt niet uit dat de dwazen deze orde van God, zelf verhinderen en tegenstaan door hun bevreesde en aan God vertwijfelde harten. Dat is dan ook de reden dat ze niet weten dat God Zijn goedheid en vriendelijkheid onder toorn en straf verborgen houdt en ze ons op deze manier schenkt.

‘Ach HEERE, hoe lang nog?’ Voor alle mensen die lijden duurt de tijd lang – echter ook omgekeerd – voor hen die vrolijk zijn duurt de tijd kort. Maar bijzonder lang duurt de tijd wel voor hen, die déze smart in hun ziel dragen, dat ze zich zo verlaten en vergeten voelen, dat het schijnt dat God geheel van hen geweken is. Zoals men weleens zegt: dat één uur gestraft te worden in het vagevuur erger is dan om op aarde duizend jaar pijn te lijden.*) Hier op aarde echter is geen groter lijden voor ons geweten, dan om te ondervinden dat God ons verlaten heeft en met Zijn waarheid, gerechtigheid, wijsheid, Geest en Leven van ons geweken is. Dan blijft er alleen nog zonde, donkerheid, droefheid, zuchten en klagen bij ons over. Dit alles is voor de ziel als een druppel of voorsmaak van de helse pijn en eeuwige straf, daarom wordt ook het hele lichaam, merg en been – dat is de levenskracht van de ziel – ja, de hele mens is erdoor aangetast.

(*) Luther maakt hier een toespeling op het toen nog algemeen heersende RK volksgeloof over het z.g. vagevuur, waarin hijzelf, in 1525, niet meer geloofde.

VERS 4:

KEER WEDER, HEERE, EN VERLOS MIJN ZIEL – RED MIJ OM UW
GOEDERTIERENHEID WIL. WANT IN DE DOOD GEDENKT MEN U NIET – WIE ZAL U
DANKEN IN DE HEL?

‘Keer weder, HEERE, en verlos mijn ziel.’ Als God Zich van ons afkeert, dan wil dat zeggen dat we inwendig alle moed verliezen en zo verlaten zijn, dat een verschrikkelijke ontzetting onze ziel bevangt. Deze ervaring mag wel gezien worden als een gevoel dat de eeuwige straf al begonnen is. Zo staat het ook in een andere Psalm: ‘Maar toen U Uw aangezicht verborgen hebt, verschrikte ik’ (Psalm 30:8). Het terugkomen van God geeft opnieuw hulp en ondersteuning door de vreugdevolle hoop, die in onze harten herleeft. Daarom spreekt David hier: ‘Verlos mijn ziel’, als wilde hij zeggen: mijn ziel is geheel verzonken en verloren – trek of ruk haar weer uit het verderf.

‘Verlos mij,’ of: maak mij gezond. Dit gaat over de ergste en ernstigste ziekte van de ziel. De ziel zou daardoor tot het eeuwige verderf worden gebracht, als deze daarin zou moeten blijven.

‘Vanwege van Uw goedheid,’ of: vanwege van Uw genade. Dat betekent: niet vanwege de waardigheid van mijn verdienste, maar alleen vanwege Uw goedheid, opdat deze alleen geprezen, bemind en geloofd mag worden, want U wilt de onwaardigen daarmee te hulp komen! Als God immers iemand zou helpen omdat hij het verdiend had, dan zou deze mens met recht méér geëerd en geprezen worden dan de genade van God. Dat zou echter de grootste smaad zijn die Hem aangedaan kon worden. Als dus de genade van God geprezen zal worden, dan moet elke verdienste en elke waardigheid tot niets worden. Alleen de verzoeking – waarover de psalmist spreekt – zal dit bewerken.

‘In de dood toch kan niemand aan U denken.’ Dat wil zeggen: de doden kunnen U niet loven, ook prijzen ze Uw goedheid niet dat doen alleen de levenden. Dat staat ook in een andere Psalm: ‘Niet de doden zullen U loven, of zij die in de hel gevaren zijn, maar wij, die leven, zegenen God, nu en voor eeuwig’ (Psalm 115:17 en 18). Daaruit blijkt dat de dichter hier niet alleen spreekt van de lichamelijke dood maar ook van de geestelijke dood – waarbij de ziel dood is. Zonde toch is de dood van de ziel, maar de kwelling van het geweten is haar hel. Wie in deze ellende ligt, voelt zowel de zonde als de straf op de zonde. Daarom zegt hij: ‘Laat mij toch niet in deze dood en in de hel blijven, maar maak mij uit genade levend – naar Uw goedheid. Verlos mij van de hel door Uw troost.’

Op die manier geeft dit vers te verstaan, dat dit lijden de poort en ingang is tot de eeuwige zonde en straf. Dat wil zeggen: tot de dood en de hel. Zo spreekt ook

koning Hiskia als hij – onder zware aanvechtingen – zegt: ‘Ik moet tot de poorten der hel gaan midden in mijn leven’ (Jes. 38:10). Daarmee wil hij zeggen: juist nu ik dacht dat de beste tijd van mijn leven gekomen zou zijn.

‘Wie zal U in de hel danken?’ Daarom heeft de dichter gezegd: – ‘lof en dank brengen’. namelijk, vanwege van Uw goedheid. Want de hel, waar Uw barmhartigheid niet is, looft U niet. Daarentegen hoont en lastert zij Uw rechtvaardigheid en waarheid. Juist de kennis van deze rechtvaardigheid en waarheid is de allerbeste wetenschap die de heiligen in hun lijden hebben en daardoor worden zij ook behouden. Wat het overige betreft zijn ze immers in ieder opzicht de verdoemden gelijk, zoals het ook in de laatste Boetpsalm staat: ‘Verberg Uw aangezicht niet van mij, opdat ik niet gelijk zou zijn aan hen, die in de groeve neerdalen’ (Psalm 143: 7).

Dit echter is het verschil tussen de heiligen en de anderen: dat zij – namelijk de heiligen – de liefde tot God behouden en dat ze meer bezorgd zijn dat het liefhebben, loven en eren van God bij hen zou ophouden, dan dat ze verdoemd zouden worden. Daarom zegt David hier niet: in de hel is geen vreugde of blijdschap, maar: - ‘daar is geen lof en dank.’ Hij wijst er hier op, dat niemand in de hel God goedgezind is. Als hij daar dus heen zou gaan, dan moest hij aan de verdoemden gelijk worden in hun afkeer van God en net als zij, ook God niet loven en danken. Dat echter zou voor hem erger zijn dan alle denkbare pijn en smart. Daarom staat er in het Hooglied: ‘De liefde van God is sterk als de dood en haar ijver vast als de hel’ (Hooglied 8:6). Namelijk, omdat deze liefde ook in dodelijke en helse smarten blijft. Zo zegt God ook door Jesaja: ‘Vanwege van Mijn roem [= eer, dank of lof] zal Ik Mij, u ten goede, van het kwaad onthouden, opdat u niet uitgeroeid wordt’ (Jes. 48:9, vert. 1545). Dat wil zeggen: een hartelijke liefde [= eer, dank en lof] tot Mij, wil Ik aan u in uw lijden geven. Dat zal u bewaren en behouden, want de anderen die dit niet hebben, gaan onder in hun lijden. Daarom staat er in de Psalm: ‘Ik zal de HEERE loven en aanroepen, dan wordt ik van mijn vijanden verlost’ (Psalm 18:4, vert. 1545). Op die manier moeten lijden, dood, ja zelfs de hel door ons overwonnen worden. Deze worden echter niet overwonnen als men vlucht of ongeduldig wordt, maar wel door de goedgunstigheid, overgave en liefde tot God in het lijden te behouden. Dit is voor de oude Adam harde en scherpe taal, vooral dan, als hij nog fris en groen is, maar daar is niets aan te doen.

VERS 5:

IK BEN VERMOEID VAN MIJN ZUCHTEN – IK DOE MIJN BED DE GEHELE NACHT
ZWEMMEN – IK DOORWEEK MIJN LEGERSTEDE MET TRANEN.

‘Ik ben vermoeid van mijn zuchten.’ Dat wil zeggen: ik heb veel en zwaar gezucht, zozeer, dat dit zuchten mijn werk is geweest. Het leven valt mij zwaar en moeilijk, want het bestaat uit niets anders dan uit zuchten. Zo zegt men ook wel: ‘Ik heb

mijzelf vermoeid of uitgeput met lopen,' of: – 'door mijn werk,' of met iets dergelijks. Zo ook hier: 'Ik heb mijzelf vermoeid en bezig gehouden met mijn zuchten,' of: - ik vind geen rust meer vanwege mijn zuchten.

'Ik overspoel mijn bed met tranen.' Dat wil zeggen: zozeer moet ik wenen, dat mijn tranen – als het ware – mijn bed doen zwemmen. Datzelfde zegt de dichter ook in het hierna volgende.

'En met mijn tranen doorweek ik mijn legerstede.' Dit is iets wat in eigenlijke zin niet mogelijk is. Het is ook nooit gehoord of gelezen dat een heilige dat letterlijk zo overkomen is. Daarom zijn deze woorden op geestelijke manier gesproken en moeten ook geestelijk verstaan worden, en wel dat de ziel zo hevig met lijden belast is, dat ze, als het lichaam het maar zou kunnen, wel zo zou willen huilen als hier staat geschreven. Daarom wat zijn wil betreft, is het alsof het gebeurd is. Als het lichaam zou meemaken wat de ziel ondervindt die inwendig de straf van God voelt, dan moest het lichaam – in de hitte van deze toorn – binnen een uur vergaan, zoals sneeuw smelt voor de zon.

VERS 6:

MIJN GEDAANTE IS VERGAAN VANWEGE DE TOORN, EN IS OUD GEWORDEN, WANT IK WORD VAN ALLE KANTEN BENAUWD.

'Mijn gedaante is vergaan vanwege de toorn.' Dat wil zeggen: mijn voorkomen en mijn hele lichamelijke bestaan, is verachtelijk en onaanzienlijk geworden. Dat komt allemaal vanwege de toorn van God die ik gevoeld heb. Die van deze wereld zijn, verzorgen hun lichaam evenwel met zijde of goud en richten prachtige maaltijden aan, zoals in het evangelie over de rijke man geschreven staat. Maar ik ben – door de toorn van God – de arme en vuile Lazarus gelijk geworden (Lukas 16:19 vv).

'En is oud geworden, want ik word van alle kanten benauwd,' of: - beangstigd. Dat wil zeggen: ik ben ongeschikt voor enig werk, als een oud mens. Want dit gevoel van de straf van God zorgt ervoor dat alle krachten verteerd worden. Voor zo iemand lijkt het net alsof het gewicht van hemel en aarde op hem liggen en alle mensen hem tegen zijn. Hij vindt immers nergens troost, maar alleen verschrikking en de toorn van God.

VERS 7:

WIJKT VAN MIJ, ALLE WERKERS DER ONGERECHTIGHEID, WANT DE HEERE HEEFT DE STEM VAN MIJN WENEN GEHOORD.

'Wijkt van mij, alle werkers der ongerechtigheid.' Hiermee worden niet allerlei soort van zondaren bedoeld, maar juist zij die aangezien worden voor grote heiligen en wijzen. Dat blijkt uit het evangelie van Mattheüs (7:22 en 23). Daar haalt de Heere

Christus zelfs een gedeelte van dit vers aan tegen hen die op de jongste dag zullen zeggen: 'Wel, Heere, hebben wij niet in Uw Naam gepredikt en vele wondertekennen gedaan?' Deze wijzen en heiligen worden dan door Christus *operarii iniquitatis*, dat is: *werkers der ongerechtigheid* genoemd, omdat ze het goede niet op de goede manier doen, [namelijk, niet uit of door het geloof].

Op deze manier vaart de dichter hier uit tegen de trotse en verwaande heiligen, die nog nooit de toorn van God gevoeld hebben of tot kennis van hun zonden gekomen zijn. Dat is dan ook de reden dat ze de Goddelijke genade in Christus niet geloven, vertrouwen, aanroepen, kennen of verkondigen. Ze verleiden juist zichzelf en met zichzelf ook anderen, door hun werken en hun geruste vermetelheid, en door hun vertrouwen op hun verdiensten voor God. De dichter wenst wel, dat ook deze mensen de toorn van God eens zouden voelen, opdat ze van hun vermetelheid afgebracht, tot zichzelf zouden komen.

'Want God heeft de stem van mijn wenen gehoord.' Dat wil zeggen: met God is het zo gesteld, dat Hij graag luistert naar hen die moeten roepen en klagen, maar niet naar hen die gerust en zonder banden zijn. Daarom bestaat een goed leven niet in uitwendige werken en vertoon, maar in een zuchtende en bedroefde geest, zoals in de vierde Boetpsalm staat: 'De offeranden Gods zijn een gebroken geest – een gebroken en verslagen hart zult U, o God, niet verachten' (Psalm 51:19). Of in een andere Psalm: 'De HEERE is nabij allen die van een gebroken hart zijn' (Psalm 34:19). Wenen is daarom beter dan werken en lijden overtreft al het doen.

VERS 8:

DE HEERE HEEFT MIJN SMEKEN GEHOORD – DE HEERE HEEFT MIJN GEBED AANGENOMEN.

'De HEERE heeft mijn smeken gehoord, mijn gebed heeft de HEERE aangenomen.' Deze woorden zijn niets anders dan het spreken van een geestelijk arme ziel, die niets anders heeft dan droefheid, maar die toch bidt en smeekt met een vast geloof, sterke hoop en in blijvende liefde. Zo moet het eigenlijk met het leven en bestaan van iedere gelovige gesteld zijn. Buiten God mag hij niets weten en niets bezitten en zelfs God mag hij niet anders hebben dan alleen door het geloof. Zo komt het dat de anderen door God niet verhoord worden. Ze roepen wel – maar niet met hun hart. Ze zijn niet hongerig en dorstig. Dat is dan ook de reden dat ze niet worden gedreven om te roepen of te bidden want ze zijn verzadigd en vol!

VERS 9:

AL MIJN VIJANDEN MOETEN BESCHAAMD EN VERSCHRIKT WORDEN – ZICH OMKEREN EN ZICH PLOTSELING SCHAMEN.

‘Al mijn vijanden moeten beschaamd en verschrikt worden.’ Dat betekent: hun verwaandheid is uiterst schadelijk en gevaarlijk. Ze prijzen zichzelf in hun hart alsof het er allemaal goed met hen voor zou staan. Ach God! Ze weten helaas niet hoe rampzalig ze zijn. Daarom zou het goed voor hen zijn om tot zichzelf te komen en te beseffen hoe schandelijk en ellendig ze zijn in de ogen van God. Want de hoge geestelijke en wijze mensen kunnen immers niet anders denken dan dat ze het goed met zichzelf getroffen hebben. Ze zijn gerust en hebben hoge gedachten van zichzelf. Ze weten niet dat ze dwazen zijn, maar zij alleen zeggen goede dingen, doen alleen goede dingen en zij alleen overdenken heilige zaken. In hun gedachten zijn ze iets bijzonders in vergelijking met anderen en ze kennen daarom maar weinig mensen die hun gelijk zijn. Het is niet anders! Dit is echter de grootste blindheid op aarde. Immers, hoe meer van deze voortreffelijke eigenschappen ze hebben of menen te hebben, in dezelfde mate zijn ze in de ogen van God verachtelijk en schandelijk. En dat wil de dichter juist, dat ze dat zouden erkennen en inzien. Want ze zouden wel anders worden als ze tot zichzelf zouden komen en van zichzelf zouden schrikken.

‘Zich omkeren.’ Dat wil zeggen: omdat ze te diep en te ver van God afgekeerd en weggegaan zijn moeten ze geheel omgekeerd worden.

‘En zich plotseling schamen.’ Dat wil zeggen: voor zichzelf – inwendig – in hun eigen ogen, omdat ze nu gewend zijn zichzelf geheel in ere te houden. Echter ook uitwendig voor de mensen, want dat is bevorderlijk voor de inwendige schaamte en schande. Overigens is deze uitwendige schaamte op zichzelf nutteloos. Ja, zelfs schadelijk, als de inwendige schaamte er niet bijkomt. Amen

Maarten Luther